

A 30/12 125A  
Sch. 4517/01003  
29/12-47

No. 5659/3-3  
BIJLAGEN: 1 + 1 deede

BATAVIA(C), 23 December 1947.

ONDERWERP:

moorden en mishandelingen in de  
Simpang-club te Soerabaja.

PROCESS-VERBAAL

Ik heb de eer Uwer Excellentie hiernevens ter ken-  
nieneming aan te bieden een verklaring van mevr. L. SINSU-geb. A-  
DRIES met betrekking tot het een door haar is meegemaakt in de  
Simpang-club te Soerabaja in October 1945. In het bijzonder vestig  
ik de aandacht op de rol gespeeld door Soetomo, blijkbaar identiek  
aan de huidige generaal-majoor van dien naam van de republikeinse  
strijdkrachten.

Een exemplaar van dit verslag zond ik eveneens aan de Offi-  
cier van Justitie te Soerabaja.-

De Procureur-Generaal  
bij het Hooggerichtshof van Ned. Indië,

A A N

Zijne Excellentie  
de lt. Gouverneur-Generaal  
van Nederlands-Indië.-

Wanneer hij, zoals vrij zeker schijnt,  
identiek is met de hier genoemde Soetomo - wel  
ke. zeer bijkomend licht valt. 29/12-47

Ik heb de heer van deelen  
copie van de beschied te had  
gester nu zijn, de mogelijke Dornati

OPSPORINGSDIENST OVERLEDENEN  
O.D.O.  
BIJKANTOOR SOERABAJA

AFSCHRIFT.

125C  
Distributie:  
O.D.O. Batavia -2  
O.D.O. Soerabaja -1  
NEFIS " -1  
Hoofdcommissaris-1  
v. Politie  
Militaire Inlich-1  
tingen- en Veil-  
lighheids Groep.  
Hoofd Tijdelijk -1  
Bestuur SOERABAJA.

ONDERWERP: Moorden en mishandelingen  
in de SIMPANG-CLUB te SOE-  
RABAJA.

ZEER GEHEIM

V E R K L A R I N G

No. 605/Z/ODO.

1. Ik, ondergetekende Mevrouw Leonore SINSU - Andries, geboren te Soerabaja, ddo. 5 April 1898 en wonende te Soerabaja Praban Wetan Gg. II/23, verklaar hierbij onder aanbod van eede het volgende.

2. Op 22 October 1945 tegen 8.30 ure v.m. werd ik op aanklacht van de Brits-Indische Pemoeda ABDULLAH, die gehoord had, dat ik in het be-  
zit was van een Nederlandse vlag, door de P.R.I. gearresteerd en naar het  
gebouw van de SIMPANG-CLUB overgebracht.

3. Dat ik inderdaad de Nederlandse vlag thuis had, wist alleen mijn buurvrouw, de weduwe van Hadji JOESOEF, geboren Willy ULITZ - die de rood-witte-banen aan elkander had genaaid en de derde baan met inkt blauw gekleurd. Deze "dame" die thans in Dandoeng woont, had dit hoogstwaarschijnlijk verteld aan haar schoonzoon Hadji SALEH, die ook tot de Pemoeda's be-  
hoorde, en deze weer aan genoemde ABDULLAH, wiens vader ABDUL ASSELZ nog in Praban Wetan Gg. II/22 woont.

4. Bij aankomst in de SIMPANG-CLUB moesten de andere slachtoffers en ik met gebogen hoofd en naar beneden gericht blik staan of zitten. Het was op straffe des doods verboden op te kijken of om ons heen te zien; ook als wij aangesproken werden, moesten wij met gebogen hoofd en naar beneden gericht blik antwoorden. Achter het hoofdgebouw werden wij door SOETOMO, thans Propagandist der Republikeinen en de P.R.I.-boul ROESTAM (Padan-ger) gefouilleerd en ondervraagd. Zij, die bestemd waren voor de Werfstraat-gevangenis, werden afgezonderd en moesten met de ruggen gekeerd naar de ge-  
executeerden, staan. Zij, bij wie één of ander werd gevonden, dat hen als "Moesoeh" bestempelde, werden ter dood veroordeeld, doch vóór de voltrekking van het vonnis moesten zij naar de executies kijken, die plaats hadden op de cementen-dansvloer in de tuin. Daar het bewijs van mijn schuld nog niet geleverd was, werd ik van de overige arrestanten afgezonderd.

5. Mijn nieuwsgierigheid - een specifiek eigenschap der vrouw - kreeg echter de overhand boven mijn vrees voor de Pemoeda's en het boven mijn hoofd hangend zwaard van Damocles, zodat ik het waagde zo nu en dan tersluiks de omgeving op te nemen. Ik kon nauwelijks mijn ogen geloven, toen ik zag op welke beestachtige wijze de slachtoffers werden afgemaakt.

6. De executie op de dansvloer had als volgt plaats. De ter dood veroordeelde, die eerst op wrede manier werd mishandeld, kreeg bevel om op de + 10 c.m. hoge vloer plat op zijn buik te liggen met de hals op de rand daarvan. Ter voorkoming dat zijn gezicht in aanraking zou komen met de grond, hief de ongelukkige dan het hoofd op; op dit moment, dat de nekspie-  
ren zich spannen, werd het hoofd met één houw van het Japanse slagzwaard, van de romp gescheiden.

7. Toen ik daar een poosje gestaan had, vroeg ik aan de Pemoeda die ons bewaakte, of ik naar de W.C. mocht, wat mij niet werd geweigerd.

8. Zonder geleide ging ik naar het privaat, doch aangezien ik niet wist in welk privé-vertrek ik moest zijn en de knoppen van de W.C.-deuren alle vies en smerig waren, zocht ik er de minst vuile van uit en stootte de deur toen open.

9. Wie zou mijn schrik kunnen beschrijven toen ik twee door pa-  
len

palen gescheiden stapels spiernaakte lijken zag, die met de hoofden naar de deur lagen. Als geparalyseerd bleef ik staan, terwijl mijn ogen met ontzetting door de kamer dwaalden. Ik was echter nog wel zo bij mijn positieve, dat ik de vrouwen-lichamen kon onderscheiden aan het loshangende haar. Als door een waas zag ik aan de muur tegenover de deur hangen, een stuk touw van + 1 Meter longte met een lus. Als een bliksemflits ging het door mijn hoofd, dat de slachtoffers daarmede gewurgd moesten zijn, want bloed zag ik niet.

10. Ik kon mij niet langer beheersen bij het aanschouwen van dat afgrijselijke toneel; met een wee gevoel dat zich concentreerde in mijn maagkniel, terwijl het angstzweet mij aan alle kanten uitbrak, sloeg ik haastig de deur toe en helemaal vergetende dat ik gekomen was om mijn gevoeg te doen, keerde ik als wezenloos terug naar mijn oorspronkelijke plaats in de nabijheid van een kamer, waar voor de deur een blauw gordijn hing. De hel kon geen vreselijker plaats zijn dan het gebouw van de SIMPANG CLUB op die fatale dag. Vanuit deze kamer hoorde ik thans navrante steunen en kermen doch wat daar binnen precies gebeurde, kon ik slechts raden. De angst sloeg mij om het hart, maar langzamerhand maakte het angstgevoel plaats voor nieuwsgierigheid en riskeerde ik weder alles om maar wat van het schrikkelijke gebeuren rondom mij te kunnen zien.

11. Waarschijnlijk werden zij, die halstarrig bleven ontkennen, daar in die kamer gemarteld, want ongeveer een half uur na mijn terugkomst werd daaruit een groep personen, die gewond waren, naar 4 vrachtauto's geleid. Enkelingen werden door hun lotgenoten ondersteund, terwijl anderen naar buiten werden gedragen. Deze groep bestond uit personen van verschillende nationaliteiten. Onder de personen, die volledig gekleed waren, herkende ik de Heer SUTTERLAND wiens dochter Mevrouw VAN SLINGERLANDT een modezaak had in Embong Malang.

12. Intussen ging de slachting op de dansvloer rustig door. SOETOMO vroeg vóór elke executie bijwijze van aardigheid aan het publiek wat er met de "Moesoeh" van het volk gedaan moest worden. "Boenoeh!" werd er dan geschreeuwd. De beul ROSTAM trad hierop naar voren om met één houw van zijn samurai-(zwaard) het hoofd van het slachtoffer van de romp te scheiden, waarna de ongelukkige verder aan de bloeddorst van Indonesische jongens van 10, 11 en 12 jaar werd overgelaten. De Indonesische spes patria wierp zich dan met een weerzinwekkende wellust op het lijk om het verder te mutileren. Ik kon niet zeggen hoeveel mensen op die wijze werden afgemaakt, doch dat het aantal in de honderden liep is zeker.

13. Van mijn plaats uit kon ik in de achtertuin zien, waar aan de kalikant een boom stond. Aan die boom werden om beurten vrouwen vastgebonden die naar de kreten van de beulen en toeschouwers te oordelen, met Japen hadden geleefd. Door de wimpers van mijn neergeslagen oogleden, zag ik toen een schouwspel zo stuitend, zo weerzinwekkend en afgrijselijk in zijn realiteit, dat het wellicht zijn weerga in de geschiedenis niet vindt. Geheel opgaande in hun luguber bedrijf drilden de beulen - de voorvechters der vrijheid! - hun bamboesperen (bamboe roentjing) om die daarna met al hun kracht in het geslachtsorgaan van het hulpeloze slachtoffer te drijven. Het hartverscheurende gegil en het van mateloze pijn ineenkrimpende en schokkende lichaam van de ongelukkige vrouw deden de moordwoede van de beulen nog meer toenemen. Zij doorboorden de bewuste plaats in het onderlijf net zo lang met hun bamboe-roentjing, totdat de ongelukkige door de verwondingen en het bloedverlies de geest gaf. De lijken werden dan in de Kali MAS, achter het gebouw van de SIMPANG-CLUB geworpen. Hoeveel vrouwen precies op die wijze hun einde vonden, kan ik niet zeggen; ook dit aantal liep in de tientallen.

14. Om ongeveer 4 uur n.m. vertrokken weer gewonden uit meergenoemde kamer met het blauwe gordijn (zie alinea 10) in 3 vrachtauto's. Deze gewonden waren uitsluitend Volbloed- en Indo-Nederlanders, waarvan de eerstbedoelden geheel naakt waren.

15. De moorden gingen onafgebroken door; steeds kwamen nieuwe gevangenen. Ik hoorde SOETOMO het bevel geven om de lijken, waarvan de afgehouden hoofden in manden moesten worden verzameld, per vrachtauto naar de zee

zee te rijden en die daarin te werpen.

16. Tussen 4 uur en 4.30 uur n.m. kwamen de Pemoeda's, die uitgezonden waren om mijn huis te doorzoeken terug en deelden aan SOETOMO mede, dat zij geen bewijzen van schuld tegen mij hadden kunnen vinden, omdat ik vóór mijn arrestatie, gewaarschuwd door een mij welgezinde Indonesiër, de blauwe baan van mijn vlag, welke nog niet genaaid was aan de rood-witte banen, verknipt had en in de W.C. weggegooid. SOETOMO vroeg mij daarop naar mijn nationaliteit, waarop ik bewust loog door te antwoorden een Amboneze te zijn; ik ben namelijk van origine een Indo-Europese. SOETOMO reageerde op mijn antwoord door te zeggen dat er geen Ambonezen, geen Menadonezen, geen Javanen enz. meer waren, doch uitsluitend Indonesiërs. Ik koos eieren voor mijn geld en beaamde volmondig dat ik Indonesische was.

17. Tegen 4.30 uur n.m. werd ik van de SIMPANG-CLUB overgebracht naar de P.R.I. SOELAWESI (de Menadonese- en Amboneze afdeling van de P.R.I.) alwaar ik verhoord werd door TAMPI (Menadonees) en SAPAKOEWA (Ambonees). Dit verhoor leverde geen schuld bewijzen op, zodat ik naar huis kon gaan.

18. Van deze gelegenheid wens ik gebruik te maken om ook het volgende onder de aandacht te brengen.

Ik woon thans aan hetzelfde adres als tijdens die woelige dagen; daar in onze gang heb ik de hieronder volgende personen leren kennen, die bij de P.R.I. waren en nu weer in Soerabaja terug zijn:

a. Entjik NANOON

- Palembang.

Deze persoon zag ik als PRIMAAN in de SIMPANG-CLUB en naar verluidt was hij in Lawang TRI-Officier. Woont thans met zijn broer Doontje in Praban Wetan Gg.II No.21.

b. MATNOOR

- Prabanstraat No.9

c. PAIN

- Woont nu te Lawang.

d. BASAENI

- Genteng (juiste adres niet bekend.)

e. Hadji TAJIB

- Woont thans bij Hadji MOHAMMAD in.

Adres: Praban Wetan Gg.III/3. Betrokkene was de persoon, die door bidden de Pemoeda's tot "Grote moed" opwekte en hun instructies gaf.

f. De zoon van de eigenaar van de schoenenzaak "SITI HALIMA" (naam onbekend-)

Baliwertl.

g. C.ULITZ

- Broeder van meergenoemde Mevr. de Wed. Hadji JOESOEF geboren ULITZ. De moeder van C.ULITZ en weduwe Hadji JOESOEF woont thans nog in Praban Wetan Gg.II/25. Heeft de pemoeda's in onze gang leren schieten; hiervoor kreeg hij een geweer van Entjik NANOON (zie letter a), was werkzaam bij de A.P.R. 2e Sectie in Kaliasin en thans overgeplaatst naar Bangil.

19. Van hetgeen op 22 October 1945 in de SIMPANG-CLUB was geschied, kunnen ook de volgende heren getuigen:

- 1. Emile van ZITTER - Gepensionneerd Commies bij de S.S. (adres niet bekend).
- 2. Benny NIX - Naar het adres kan worden geïnformeerd bij de familie ENGELKEN, wonende Embong Malang (huisnummer niet bekend)

20. Voorts kan ik nog mededelen, dat in October 1945 de Heer RIRIMASE (hulpprediker van de Boeboetankerk) door de P.R.I. bij de Prabanklok werd onthoofd; de onthoofding had ik zelf niet gezien, doch wel het lijf (zonder hoofd) dat aan een vrachtauto was gebonden en naar het gebouw van de SIMPANG-CLUB werd gesleept via Praban, waar ik tussen toeschouwers stond voor huis No.36. De vrachtauto sleepte nog een ander slachtoffer, n.l. de gewonde zoon van genoemde RIRIMASE. Door de kreten van de toeschouwers "Itce pendita Ambon sama anakja", begreep ik dat de slachtoffers niemand anders konden zijn dan de heer RIRIMASE en zijn zoon. Naderhand hoorde ik dat beide ongelukkigen inderdaad RIRIMASE en zoon waren; ook de laatste heeft daarbij de dood gevonden.-

Nevenstaande handtekening  
in mijn bijzijn gesteld.  
NAAM: J.W.F.MEENG  
FUNCTIE: Hoofd van het  
Bijkantoor SOERABAJA  
van de O.D.O.

Soerabaja, 29 November 1947.

w.g. L. Sinsu-Andries.

w.g. J.W.F.MEENG.

LA/W

Als een aanvulling van bovenstaande verklaring, kan ik nog het volgende mededelen.

Het gebeurde tijdens de executie op de dansvloer. Toen het slachtoffer, een Ambonees, bevolen werd te gaan liggen, weigerde hij in het Maleis uitroepende: "Ik wil niet liggende sterven, maar staande zal ik sterven voor Ratoe SRI WILHELMINA".

Tegen Ambonezen van de P.R.I., die aanstalten maakten om hem te naderen, slingerde hij de woorden: "Jullie zijn Ambonese honden, die mensen moeten verbeelden. Onthoudt dat ik MUSTAMU ben, gepensionneerd Sergeant 1e klas van het Nederlands Indische Leger. Kamoe anak2 perkoetok (jullie zijn vervloekte kinderen)".

"Djangan bikin apa2, kita boenoe dia sendiri," schreeuwde ROESTAM en meteen liep hij op MUSTAMU toe. MUSTAMU, rechtop staande keek onverschrokken naar de naderende dood, gepersonifieerd in de forse gestalte van de beul ROESTAM.

ROESTAM hanteerde zijn samurai met beide handen, zwaaide het slagzwaard over zijn hoofd naar achteren en terwijl de doodse stilte, die er op dat ogenblik heerste verbroken werd door het "Lang leve Koningin WILHELMINA" van de lippen van MUSTAMU, liet ROESTAM de samurai bliksemsnel dalen en getroffen tussen schouderblad en hals viel de dappere onderofficier van Hare Majesteit dood neer, terwijl het bloed in golven uit zijn lichaam stroomde.-

Nevenstaande handtekening  
in mijn bijzijn gesteld.  
NAAM: J.W.F.MEENG  
FUNCTIE: Hoofd van het  
Bijkantoor SOERABAJA  
van de O.D.O.

Soerabaja, 29 November 1947.

w.g. L. Sinsu-Andries.

w.g. J.W.F.MEENG.